

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: **DEM. I. DOBRESCU**
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE :

TR. ALEXANDRESCU Avocat, Direct. Contenc. B-cel G-le a Țărei Românești	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat membru Cons. legislativ	GR. CONDURATU Fost Conșilier la C. de Apel București, Avocat	RÉNÉ DEMOGUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris
V. DONGOROZ Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALFRED JUVARA Dr. în Drept din Paris Avocat	D. NEGULESCU Profesor la Facultatea de Drept, București	I. GR. PERIȚEANU Avocat	C. SIPSOM Profesor la Facultatea de Drept, București
GR. TRANCU-IAȘI Fost Ministru al Muncel Avocat	Dr. ȘTEFAN LADAY fost magistrat, juriseconsult în Cluj	P. VASILESCU Dr. în Drept din Paris Avocat	AL. VELESCU Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALBERT WAHL Profesor la Facultatea de Drept din Paris

Secretar de Redacție: **B. C. DECUSARA**, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticeii Judiciare

Membrii corespondenți pentru Paris: **EDOUARD LÉVY** și **SILVIU KRAINIC**, D-ri în Drept, Avocați, Paris

ABONAMENTUL

Un an p. B-ci, Case Com. și Autorit. 1000 lei
" Avocați 600 "
" Magistrați 500 "
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

În lunile Iulie și August
apare odată la 2 săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București Strada Artel No. 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON 13/29

— A apărut în editura „Curierul Judiciar” volumul **DESPRE HIPOTECA**, lucrare de mare valoare, datorită d-lui **N. Jak Constantinescu**, consilier la Curtea de apel Galați, autorul operilor: *Despre contractul de locațiune*, *Despre Succesiuni*, *Despre Testamente*, *Servitutea zisă Tour d'Échelle*.

Prețul Lei 150.

S U M A R

— *Aporturile în natură în societățile anonime* de d. G. Lucian-Boltuș.

— *O observație cu ocazia aplicării legii de accelerare a justiției* de d. avocat, S. B. Faibes-Galați.

— *Recenzii: o valoroasă operă juridică: Părți alese din dreptul privat utgar de Georgiu Plopu*, de d-nii Dr. Laurențiu Oanea și Ștefan Laday.

JURISPRUDENȚA :

— Curtea de Casație s. I (Chirii : Dacă femeia măritată poate avea altă așezare principală decât domiciliul soțului ei ? Art. 93 c. civ., art. 5 al. 1 și 2 legea chiriilor din 1924) cu o notă de d. avocat Alex. Alexandrinii.

— Idem s. III : *Ministerul Sănătății Publice cu Dr. N. Borcea* (statutul funcționarilor. Medici funcționari. Dacă garanțiile de stabilitate din legea sanitară se aplică și celor stagiați, provizorii sau definitivii ? Art. 7. Stat. Func., art. 6 și 18 legea sanitară din 1922).

— Curtea de apel Constanța (Refuzul judecătorului de a autentifica un act. Dacă se poate ataca cu apel la complet trib. din care judecătorul face parte. Art. 66 bis pr. civ.) cu o notă de D. Alexandrescu.

— Idem (Divort. Refuzul judecătorului de a referi trib. Dacă există drept de apel ? Art. 220, 221 și 222 c. civ.) cu o notă de D. Alexandrescu.

— Curtea de apel Iași s. I. (Ordonanțe prezidențiale date cu ocazia înscrierii unui privilegiu. Dacă există drept de apel la Curte ? Art. 104 pr. civ., art. 66 bis pr. civ.)

— Tribunalul Ilfov s. I: *Nicu Caridas cu D. Evanghelopol s. a.* (Contestație. Dacă se pot invoca motive noi în instanța de apel ? Art. 327 al. 2 pr. civ.)

Aporturile în natură în Societățile anonime

Este în genere cunoscut că, la înființarea Societăților anonime, adunarea generală a fondatorilor (prima și ultima) nu pune destul interes în evaluarea aporturilor în natură.

Datorită acestui fapt, se întâmplă foarte adesea ori că aporturile nu corespund prețului cu care au fost cedate; așa că Societatea încearcă pagube chiar dela constituirea sa.

În acest studiu voi încerca a dovedi afirmațiunea de mai sus.

Societățile anonime pe acțiuni, înființate în asemenea condițiuni, păcătuiesc dela origină și, deci, cele mai multe sfârșesc prin a lichida înainte de a-și fi arătat capacitatea și puterea de lucru; alte ori, în cazul cel mai bun — dacă se poate zice astfel —, contractează obligațiuni oneroase pentru a masca o situație precară. De aci, decurg fabricarea bilanțurilor falsificate cu tot cortegiul de nenorociri inerente acestei stări de fapt.

Prin urmare, la constituirea de societăți anonime fondatorii cu numerar să caute a împiedica pe cei cu aporturi în natură, de rea credință, de la acțiunea lor dolozivă, îngrădindu-i cu puterile legii.

Nu mai este un secret pentru nimeni, astăzi, în lumea de afaceri, că încrederea marelui public în plasarea economiilor sale în noi întreprinderi, a slăbit simțitor dela o vreme încoace, datorită pe de o parte acestor motive și altele în legătură cu siguranța și rentabilitatea capitalurilor investite în societățile anonime, iar pe de altă parte din cauza lăcomiei unor asociați lipsiți de scrupule, cari se îmbogățesc în dauna acționarilor.

În legislația noastră avem prea puține îngrădiri în această privință.

Voi cita textual articolele din Codul comercial și civil referitoare la răspunderile asociaților în genere și după cum se va vedea, în ce privește aporturile în natură, nu este nici un text de lege precis; iar sancțiunile aplicate asociaților cari nu-și înde-

prinderii pe care o ruinează cu tot felul de cheltuieli nejustificate.

În legislația franceză se prevede că adunarea generală a fondatorilor este ținută a verifica aporturile în natură precum și avantajele create în favoarea aporților.

Cu modul acesta, subscriitorii cu numerar pot aprecia sinceritatea aporților în natură.

Nici o societate nu se poate înființa în aceste condițiuni, *dacă votul subscriitorilor nu este favorabil.*

Deși prin restricțiunile legii franceze chestiunea nu se rezolvă definitiv, totuși este o garanție că aportorul în natură va fi silit a-și explica aportul; apoi subscriitorii întruniți în adunare generală, își pot comunica impresiunile și în tot cazul n'au căderea de a aproba evaluările decât la o viitoare adunare generală, într'un termen zis de gândire.

A doua adunare generală la rândul său, desemnează o comisiune de acționari pentru verificarea aporților și tocmai la o a treia ședință se decide definitiv asupra valorificării lor; avându-se grija că raportul delegaților să fi fost depus la sediul noii Societăți cu 5 zile înainte de întrunire.

Privitor la emiterea acțiunilor reprezentând valoarea aporților în natură se stipulează că, ele nu pot fi detașate dela cotor decât *după doi ani dela constituirea definitivă a societății.*

Pentru ca această obligațiune să fie respectată, acțiunile reprezentând aporțile în natură sunt prevăzute cu o *stampilă specială*, care indică data constituirii și natura societății.

Prin acest mijloc, negocierea lor este suspendată timp de 2 ani pe motivul că: fondatorii aporți sunt grăbiți a-și lichida profitul realizat din bunurile aduse în societate și a nu împărtăși soarta acesteia în caz de nereușită.

Totuși, asemenea acțiuni pot forma obiectul unei *cesiuni* (Jure civili).

Însă, este greu a încheia o afacere în care transmisibilitatea unor titluri este subordonată notificării prin portărei.

Legea franceză din Iulie 1867 stabilește în privința aporților în natură că aportorul devine debitor față de o societate de tot ce a promis s'aducă și în genere oricare acționar este ținut la această obligațiune.

Art. 4 din legea sus citată zice clar că: aporțile în natură sunt toate cele ce nu consist în numerar; de exemplu: un bun corporal, un imobil, c mină, proprietatea unui lucru incorporeal precum: fondurile de comerț, clientela, brevetele de invențiune, secretul unei fabricațiuni ș. a. tot ce pot face obiectul unui aport în natură.

Nu mai puțin și acțiunile sau obligațiunile unei societăți regulat constituită pot fi aduse în noua societate ca aport în natură (Dec. C. de Casație fr. din 26 Aprilie 1887).

Un imobil cumpărat de aportor nu poate fi considerat ca aport în natură dacă societatea se împrumută spre a-l plăti. Asemenea aport este fictiv (Dec. C. de Casație fr. din 14 Iunie 1887).

O simplă promisiune de vânzare pentru care aportorul n'a plătit nimic și al cărui preț a fost lăsat în sarcina societății, este un aport fictiv.

Se poate aduce în societate un imobil grevat de ipoteca pe care aportorul se obligă a o stinge dând garanții, sau dacă societatea se obligă a o radia, atunci se va ține seamă la prețuirea aportului ca valoarea ipotecii să nu întrecă valoarea reală a imobilului.

Altfel, aportul unui imobil grevat de o datorie ipotecară, lăsată în sarcina aportorului, este considerat ca un aport fictiv chiar dacă acțiunile au fost conservate în casa societății (Vezi Decizia C. de Casație din Franța dela 9 Iulie 1883).

Lucrările personale, demersurile, studiile și serviciile fondatorilor, în vederea înființării unei societăți, nu constituie adevărate aporțiuri precum și nici cunoștințele tehnice ale unui asociat. Asemenea servicii, dacă nu sunt însoțite de adevărate aporțiuri în natură, nu pot fi remunerate prin acțiuni, ci numai în bani, până la concurența și drept rambursare a cheltuielilor făcute de asociatul fondator.

Spre deosebire de art. 3 din legea dela Iulie 1867, legea dela 1 August 1893 prevede că acțiunile reprezentând aporțiuri în natură trebuie liberate integralment în momentul constituirii societății.

Din această dispoziție, rezultă că, capitalul unei societăți anonime nu poate fi format în totalitate sau în parte prin aportul industriilor personale ale fondatorilor cât timp acele aporțiuri prezintă un caracter condițional; adică nu existau încă la data când societatea era declarată constituită și când ulterior nu s'au realizat decât prin prelungirea existenței societății (Trib. Caen, sent. din 26 Iunie 1912).

Legea din 1903 a restabilit dispoziția din art. 3 din legea dela 1867. Aportul unei concesiuni de lucrări publice, drum de fier sau altele, nu pot fi socotite ca atari decât contra rambursării avansurilor făcute de către fondatori pe baza de acte justificative și fără alte avantaje (Legea din 15 Iulie 1906).

Pentru ca aporțile în natură să fie opozabile terților, societatea trebuie să îndeplinească aceleași formalități ca și cum le-ar achiziționa prin contract de vânzare-cumpărare (3).

În ce constă aceste formalități?

1. *Transcrierea, dacă sunt imobile;*
2. *Publicitatea, dacă sunt fonduri de comerț;*
3. *Andosarea, dacă sunt efecte comerciale;*
4. *Notificarea debitorului, dacă sunt creanțe;*
5. *Mutațiune (la vamă) dacă sunt vase.*

Dacă aportul în natură coprinde în același timp bunuri mobile și imobile, nu se va transcrie decât extractul statutelor referitor la aportul imobilelor.

Despre validitatea aporților în natură

În această privință doctrina și jurisprudențele Tribunalului, Curților de apel, și Casația, din Franța stabilesc că, atunci, când un asociat aduce un aport care nu este în numerar se stipulează în profitul său avantaje particulare. În acest caz:

Adunarea generală a subscriitorilor face evaluarea aporților și decide asupra avantajelor stipulate (4).

Se admite însă că, verificarea aporților în natură nu este aplicabilă în cazurile când societatea se constituie numai între cei care stăpânesc bunul sau bunurile în indiviziune. Aceiași dispoziție se aplică

3) Ioseph Priez.

4) La noi, Tribunalul de comerț Ilfov sect. I, a stabilit jurisprudența că, fondatorii unei societăți anonime când au redactat actul constitutiv și statutele chiar dela prima întrunire au făcut oficiu de adunare generală, putând dispune valabil în toate cazurile și, deci, și în privința aporților în natură; pe când, în Franța, am văzut că abia la a 3-a adunare generală și numai în urma unui raport al Comisiunii delegaților fondatorilor, adunarea se pronunță valabil asupra prețurii aporților în natură. Aci este marea greșeală a Tribunalului noastre.

și dacă societatea se constituie exclusiv din asociați cari aduc aporturi în natură deși nu sunt proprietari indivizi cu condițiune ca să nu fie nici un aport în numerar.

În acest caz aprobarea adunării generale a fondatorilor aportori în natură, deliberând valabil, este suverană.

Exagerarea aporturilor verificate și aprobate conform legii, afară de cazurile de delict sau fraude nu poate fi o cauză de nulitate a societății, nici să dea loc la o acțiune pentru cauza de leziune, mai cu seamă dacă exagerarea e datorită iluziei concepută cu bună credință de către fondatori (Trib. Sena, Sent. din 30 Martie 1892).

Nu se poate proba o majorare a aporturilor prin stabilirea prețului de cost, ci al prețului de vânzare în momentul aducerii aportului în societate.

Trebue să ținem seama de ce am zis de la început că plata unui aport în acțiuni fiind supusă fluctuațiilor inerente, nu se pot negocia decât după doi ani dela predarea lor.

Deasemenea, acceptarea ulterior de către aportori a unei reduceri de acțiuni de aport sau transformarea acestora în acțiuni de folosință, în scopul de a ușura sarcinile societății, nu constituie o recunoaștere de majorare a aporturilor.

Majorarea aporturilor în afară de orice reticențe sau disimulări, nu constituie un delict ci numai o leziune și legea nu spune că ar fi o cauză de resciziune a contractului de societate.

Cu toate acestea este locul de a se da o atențiune particulară asupra felului cum s'a obținut majoritatea adunării generale care a aprobat aporturile; faptele aporturilor trebuiesc cântărite, verificându-se cu îngrijire toate împrejurările ce au condus la constituirea societății". (Trib. Corect. Sena, Sent. din 11 Ianuarie 1884).

„Disimularea sarcinilor ce grevează un aport, rezultând din reticențe frauduloase și calculate, este de natură a vicia obiectul contractului". (Trib. Civ. Sena, Sent. din 30 Martie 1892).

„Aprobarea aporturilor de către Adunarea generală nu este un obstacol de a se exercita ulterior acțiunea ce poate fi intentată aportorilor de rea creștință pentru cauze de delict și înșelăciune (art. 4 legea din 24 Iulie 1867); astfel că în cazul când aprobarea aporturilor majorate au fost obținută în mod fraudulos, societatea are dreptul de a cere Tribunalului reducerea prețului aporturilor sau rezilierea contractului de aport". (Casația Dec. din 3 Februarie 1910).

„Când aportul consistă într'un lucru cert și societatea a fost evinsă, asociatul-aportor rămâne garant față de societate în același fel ca și vânzătorul față de cumpărător". (Art. 1845 cod. civ. francez și 1503 c. civ. român).

Charles Lyon-Caen și L. Renault, profesori la facultatea de drept din Paris, în studiul lor asupra Aporturilor în natură dau următoarele explicațiuni:

„Este rar ca o societate pe acțiuni să se constituie fără aporturi în natură (une ori aporturile în natură sunt esențiale pentru constituirea unei societăți, mai cu seamă când societatea are de obiect exploatarea unui fond de comerț, unui brevet de invențiune sau al unui imobil aparținând unuia sau mai multor acționari) și fără avantajii particulare. Aceste aporturi și avantajii au dat loc la fraude pe cari legea dela 1867 a căutat să le prevină, dar fără succes.

Legea dela 1893 n'a încercat să obțină de-a dreptul o mai mare sinceritate în evaluarea aporturilor în natură; a lăsat dar să subziste dispozițiile legii din 1867 inseriind însă, precauțiuni particulare în ceea ce privește acțiunile reprezentând aporturi în natură.

Aporturile în natură sunt după expresia legii din 1867 tot ce nu consistă în numerar precum: un imobil, o mină, o uzină, etc.

Adesea ori, fondatorii prevăd în actul constitutiv o valoare excesivă aporturilor în natură (de aci termenul consacrat de: *majorarea aporturilor*) și își atribue prin urmare un număr de acțiuni în proporție cu valoarea reală a acestor aporturi. Aceste exagerațiuni au dat loc la plângeri serioase înainte de legea din 17 Iulie 1856; *căci subscriitorii erau considerați prin singurul fapt al subscrierii ca aderențe la evaluarea dată prin actul de constituire și statut, al aporturilor în natură, deși ei nu le-au putut discuta întrucă n'au lua parte la redactarea statutului.*

Legea din 1867 și-a apropiat, cu deosebiri de detaliu, sistemul consacrat prin legea dela 1856, căutând a evita aceste grave abuzuri și subordonând evaluarea aporturilor în natură la votul adunării generale a subscriitorilor (5).

„Prin acest mijloc, acționarii au posibilitatea de a critica și împiedica la nevoie abuzurile *prea strigătoare* și pentru a da acestor adunări generale cât mai multă seriozitate, legiuitorul francez a acumulat precauțiunile“.

„Prima adunare generală a acționarilor trebue să se mărginească a lua cunoștință de evaluarea aporturilor în natură, a ordona făcerea unei verificări și de a determina cum să se facă acea verificare; de obicei se numește unul sau mai mulți acționari (cu numerar) delegați a face un raport“.

„În scopul de a se evita deliberările precipitate legea nu admite ca acea primă adunare generală să dea aprobarea evaluărilor“.

„Această cădere o are a doua adunare generală

5) În codul nostru de comerț avem articolele 135 și 138 care se mărginesc a atinge în treacăt chestiunea verificării aporturilor în natură; așa de exemplu, art. 135, între altele spune: *Aduarea fondatorilor* (cari pot fi 7 persoane) *verifică și aprobă valoarea lucrurilor mobiliare și imobiliare puse în societate DACA A FOST DETERMINATA; în caz contrariu numește unul sau mai mulți experți pentru evaluarea adevăratului preț.*

Or, cine este în curent cu felul și modul cum se constituie la noi societățile anonime, își dă perfect seama că valoarea acestui articol este egală cu zero, de oarece evaluările bunurilor aduse ca aport sunt de mai înainte stabilite între fondatori pentru diferite motive de ordin personal, asupra cărora nu e nevoie să insist fiind prea bine cunoscute.

De același valoare se bucură și art. 138 care spune între altele la paragraful 4: *La cererea de autorizație se vor alătura: Titlurile de proprietate, când se pun imobilele în societate și certificatul Tribunalului de situațiunea imobilelor, constatator de sarcinile la care sunt supuse; iar la par. 5 adaogă:*

De asemenea se va alătura un inventar complet, în dublu exemplar descriptiv de starea mobilelor sau imobilelor cari se pun în societate și evaluarea lor.

Or, se știe ce valoare au asemenea inventarii și cât sunt ele departe de a reprezenta adevăratul preț al mobilelor sau imobilelor aduse ca aport în natură în noua societate. Atât timp cât în cod. nostru de com. nu se vor prevedea sancțiuni severe în cazurile de abuzuri constatate în executarea dispozițiilor art. 131, 135 și 138, nu ne putem aștepta la nici o îndreptare.

care nu va putea decide (6) decât numai dacă s'a depus raportul delegaților la sediul societății cu cinci zile înainte de adunare“.

„Toți acționarii au dreptul să participe la aceste adunări și fiecare are un vot oricare ar fi numărul de acțiuni ce a subscris. Pentru asemenea adunări nu se ține seama de dispozițiile legii și ale Statutelor care proporționează numărul voturilor, după numărul de acțiuni“.

„In cazul citat, statutele nu sunt aplicabile întrucât societatea nu există încă“.

„Deciziunile celei d'a doua adunare generală au o mare importanță de carece condițiunile cerute spre a fi obligatorii sunt determinate de lege și adică : 1) Trebuie ca deliberările să întrunească majoritatea voturilor ; cu alte cuvinte : cel puțin jumătate plus unul din numărul votanților prezenți ; 2) Această majoritate să cuprindă cel puțin un sfert din subscriitori ; 3) Acțiunile aparținând acționarilor ce formează majoritatea să reprezinte cel puțin un sfert din capitalul subscris în numerar“.

„In vederea interesului personal pe care îl au cei cari aduc aporturi în natură, n'au vot deliberativ. Altfel ar fi întrucâtva judecători și parte“.

„Cari sunt, așa dar, puterile acestei a doua adunare generală întrunită în asemenea condiții ?

„Pote lua două hotărâri definitive și adică : de a aproba sau de a respinge evaluarea aporturilor în natură“.

„Se naște întrebarea, atunci, dacă adunarea generală poate sau nu să modifice evaluarea ?

„Principiile de drept ar fi ca asemenea modificări să nu poată fi făcute decât de unanimitatea acționarilor.

„Dar această soluție, dă naștere la inconveniente, căci acționarii spre a nu împiedica constituirea societății ar putea aproba cu prea mare ușurință evaluarea aporturilor așa cum sunt propuse; de aceea legea dă drept adunării generale constituite în condițiunile arătate mai sus să modifice valabil evaluările (7).

Legiuitorul francez de la 1867, rezervă acționarilor înșelați, dreptul de a chema în judecată pe aportorul de rea credință.

Ei pot cere daune-interese sau anularea evaluării (art. 1116 c. civ. fr.) (8).

Dacă în principiu acțiunile sunt negociabile, zic Lyon-Caen și Renault—în Studiul lor asupra regulilor speciale acțiunilor reprezentând aporturi în natură—este cu totul altfel cu acțiunile ce reprezintă contra-valoarea aporturilor în natură. Acestea nu pot fi detașate dela sușă și nu sunt negocia-

bile decât după doi ani dela constituirea definitivă a societății“.

„Scopul acestei dispozițiuni este de a împiedica specula și fraudele la cari pot da loc acțiunile de aport“.

„Aporturile în natură sunt, cu toate precauțiunile luate de lege, foarte adesea majorate și atunci cei cari le-au adus, se grăbesc a vinde acțiunile ce le-au fost atribuite. Ei scap astfel de consecințele supărătoare ce rezult pentru societate prin majorarea aporturilor lor“.

„De aceea legea franceză prevede ca cel puțin doi ani, acțiunile să rămână atașate la matcă“.

„Această măsură a ridicat diferite obiecțiuni la început și adică : se aduce o gravă restricție libertății contractului de Societate și nu este justificată în cazul când evaluarea a fost sinceră. Mai mult s'a susținut că nu-și atinge scopul ; de oarece aportorii știind aceasta și-au creat avantajii suplimentare tot pe spinarea societății spre a-și procura banii de cari ar avea nevoie. Afară de asta, în timpul celor doi ani, acțiunile aporturilor în numerar, fiind singurele lansate pe piață este mai ușor a le da curs artificial ce se poate schimba îndată ce acțiunile de aport devin negociabile“.

În această extrem de importantă chestiune voi a răta și părerile d-lui *Arthuys*, profesor de drept comercial la Universitatea din Poitiers :

„Aporturile în natură ca și cele în numerar nu trebuie să fie fictive; — zice d. *Arthuys* —. Așa de exemplu : Un fondator aduce în societate ca aport un bun pe care l-a cumpărat, dar nu l-a plătit ; prețul trebuie achitat cu banii Societății luate din fondul social ce împrumut. Este evident că fondatorul n'a adus nimic“.

„In societățile pe acțiuni estimația aporturilor în natură se face de către fondatori, fie singuri, fie de acord cu cei interesați, și se trece în actul constitutiv și statute ; după care apoi, se invită publicul a subscrie“.

„Or, subscriitorii n'au mijlocul de a controla această estimație și sunt nevoiți a accepta statutele așa cum sunt sau a refuza subscrierea, de și întreprinderea le surâdea“.

„Nu mai puțin, publicul se încrede într'un prospect ale cărui promisiuni nu le poate controla“.

„Cu toate acestea, e de mare interes ca aporturile în natură să fie exact evaluate ; de oarece este în joc : mai întâi averea acționarilor, fiindcă se dă aportorului în natură contravaloarea în acțiuni ; al doilea, dacă aceste aporturi sunt supraprețuite, va încasa dividende în detrimentul celorlalți acționari : apoi, afară de asta, interesul terților este nu mai puțin evident, de oarece capitalul social nu trebuie să fie o ficțiune“.

„In societățile anonime, capitalul constituie unica și cea mai importantă garanție ca și în societățile în comandită pe acțiuni“.

„Pentru a remedia abuzurile ce s'au comis cu aporturile în natură, legea a prescris verificarea evaluării aporturilor de către adunarea generală a subscriitorilor“.

„Așa de exemplu : aportul unui imobil, al unui fond de comerț, unui brevet de invențiune, a unei creanțe ale unei societăți în lichidare etc.; de asemenea este supus verificării și aprobării, prețuirea unui activ grevat de un pasiv al unei societăți aflată în condițiunile de mai sus; precum ar fi portofoliul său, efectele de comerț și valorile ce nu sunt în numerar“.

6) Legea în vigoare determină o a 3-a adunare generală care decide.

7) Aci, găsesc ca legiuitorul francez a dat dovadă de slăbiciune, ocolind principiile de drept ce rezervă unanimității acționarilor facultatea de a modifica evaluările aporturilor în natură.

Totuși dacă această dispoziție s'ar introduce în codul nostru de comerț ar fi încă un mare bine adus publicului destul de păgubit, până acum, de reaua credință a unor persoane de meserie înființatori de societăți fără capitaluri și fără aporturi reale.

Aceștia sunt o specie de hoți cari, spre deosebire de cei ordinari, își fură mai întâi încrederea spre a-și fură apoi averea.

(Nota autorului)

8) In codul nostru civil și nici în cel comercial nu avem nici o sancțiune. (N. R.).

„Nu se consideră ca aporturi în natură studiile, demersurile făcute de un fondator spre a ajunge la constituirea unei societăți, ele nu formează o valoare de capital social“.

„Asemenea servicii se remunerează cu o sumă fixă sau cu o parte de acțiuni de fondator etc., etc.“

* * *

În urma celor expuse mai sus nu mai încap nici o îndoială că în codul nostru de comerț există în privința aporturilor în natură, o lacună fundamentală care trebuie neapărat îndreptată pentru a se garanta mai bine acționarii în numerar contra încercărilor de fraudă ale aporților în natură de rea credință și sunt mulți din aceștia în societățile anonime constituite la noi mai cu seamă în anii dela război încoace.

Codul nostru comercial, copiat după legislația franceză de la 1856, a rămas aproape în întregul său neschimbat.

Prin urmare, modificarea lui se impune cu un moment mai înainte spre a corespunde vremurilor în care trăim.

În această modificare va intra negreșit și partea referitoare la *aporturile în natură în societățile anonime pe acțiuni* în sensul ca, *aprobarea prețului aportului* să nu se dea de către prima adunare generală a fondatorilor care în majoritatea cazurilor se compune din 7 persoane sau 7 prieteni interesați cari pot constitui legalmente o societate pe acțiuni.

O a doua adunare generală a subscriitorilor, *având fiecare un vot* — indiferent de câte acțiuni a subscris și câte vârsăminte a făcut — *va alege, în unanimitate sau cu majoritate* (jumătate plus unul din numărul votanților prezenți) o comisiune din sânul său din care nu va face parte nici un aporțor în natură și care comisiune să facă prețuirea și să-și depună raportul cu 5 zile înainte de întrunirea celei d'a treia adunări generale care va aproba, modifica sau respinge valabil valoarea aportului adus.

În ce privește *acțiunile reprezentând aporturile în natură ele nu vor putea fi vândute valabil, de către aporțori, decât după doi ani dela întemeierea societății, considerându-se ca nulă vânzarea făcută înainte de expirarea acestui termen.*

Numai după îndeplinirea formalității de prețuire a aporturilor în natură în felul arătat mai sus, tribunalul ascultând și concluziunile parchetului, va aproba sau respinge autorizarea de funcționare a societății. Cu această ocazie voi insista asupra modificării codului nostru de comerț și asupra numirii *cenzorilor* în sensul ca unul din ei să fie neapărat *avocat*, al doilea *expert-contabil*, iar cel d'al treilea un specialist în ramura ce face obiectul societății; dacă vor fi 5 cenzoari, restul pot fi și persoane străine.

Cenzorii: *advocați*, *experti-contabili* și *specialiști* să fie dispensați de a depune cauțiunea statutară, aleși pe 4 ani cu drept de a fi realesi și remunerați ca și administratorii-delegați, luând parte la ședințele Consiliului de administrație cu vot deliberativ. Eventual cauțiunea li se va forma prin rețineri privilegiate din tantieme.

În schimb, răspunderea lor va fi efectivă; cu sancțiuni penale și materiale pentru orice abuzuri, ilegalități și daune cauzate acționarilor de către administratori în timpul funcționării lor.

Cenzorii să fie obligați ca concomitent cu proce-

sele verbale încheiate la sediul societății cel puțin odată pe lună, să depună direct și personal, un exemplar la fel Tribunalului Comercial local.

G. LUCIAN-BOLTUȘ

O OBSERVAȚIUNE

cu ocazia aplicării legii de accelerare a justiției

Legea pentru accelerarea judecăților, votată printr'o accelerată procedură parlamentară, a constituit, pentru barou și magistratură, o surpriză adusă sub forma unei telegrame a Ministerului de Justiție, care într'una din zile ne-a anunțat-o, făcându-ne atenți, cum că, chiar dela promulgarea ei, câteva texte din sus zisa lege, au a se aplica.

Cum această telegramă — laconică ca orice telegramă — menționa acele texte și cum avocații, care și-au aruncat privirea pe ele, în Monitorul Oficial respectiv, au început a cere aplicarea lor, instanțele noastre judiciare, au început să dea viață acelor texte, injectând multor procese un ser procedural, la care, după părerea noastră, nu aveau dreptul.

Și iată pentru ce :

„*Legea privitoare la unificarea unor dispozițiuni de procedură civilă și comercială, pentru înlesnirea și accelerarea judecăților înaintea tribunalelor și Curților de Apel, precum și unificarea competenței judecătorilor*“ a fost promulgată și publicată în Monitorul Oficial la 19 Mai 1925.

Până aci un lucru este precis și netăgăduit: a-nume că până la data de 19 Mai 1925, nici un text din această lege n'a intrat în vigoare pentru motivul prea simplu, că, până la sus zisa dată, însăși legea nu avea ființă.

De la 19 Mai 1925, art. 70 dispune, că „*legea de față se pune în aplicare pe ziua de 15 Septembrie 1925, afară de dispozițiunile art. 44, 45, 47, 48, 49, 51, 55, 56 și 65, cari se aplică dela data promulgării ei*“.

Prin urmare o serie de articole din legea pentru accelerarea judecăților, a intrat în vigoare dela 19 Mai 1925.

Însă, *față de care procese?*

Desigur, că față de procesele introduse dela data de 19 Mai 1925, de oarece art. 58 dispune, că „*acțiunile introduse până la punerea în vigoare a prezentei legi se vor judeca după vechea procedură numai înaintea instanței unde se găsesc, urmând ca în instanța de apel să se judece după prezenta lege. De asemenea apelurile ce se vor găsi introduse la instanțele de apel, până la 15 Septembrie 1925 exclusiv, se vor judeca după procedura sub care s'au introdus*“.

Așa fiind, noi credem, că rezultă din combinarea art. 58 cu art. 70, că legea sus-menționată, nu a creat, după cum pare la prima vedere, două re-

gimuri, ei a creat trei regimuri procedurale și anume:

1) procesele (acțiuni sau apeluri) introduse până la data de 19 Mai 1925, care se judecă după vechea procedură;

2) procesele (acțiuni sau apeluri) introduse dela 19 Mai 1925 până la 15 Septembrie 1925, care se judecă după vechea procedură combinată cu art. 44, 45, 47, 48, 49, 51, 55, 56 și 65 din noua procedură;

3) procesele (acțiuni, apeluri) care se vor întinde dela 15 Septembrie 1925 și care se vor judeca după noua procedură, adică după toate textele prevăzute de legea pentru accelerarea judecăților.

Iată pentru care motive, ne permitem să credem că unele instanțe judecătorești, aplicând art. 44, 45, 47, 48, 49, 51, 55, 56 și 65 la procesele introduse până la data de 19 Mai 1925, au debutat în noua materie procedurală, prin a da o greșită interpretare art. 70, întrucât nu l-au pus în concordanță cu art. 58 din aceeași lege.

S. B. FAIBEȘ-GALAȚI

O VALOROASĂ OPERĂ JURIDICĂ

Distinsul magistrat, fala geniului juridic ardelen, care este d-l *Dr. Georgiu Plopu*, Președintele Inaltei Curți de Casație și Justiție, Secțiunile ardelen, a înzestrat literatura juridică română cu o prețioasă lucrare de drept, intitulată de autor „*Părți alese din Dreptul privat ungar*”, care a văzut lumina zilei. — după așteptările înfrigurate ale tuturor juriștilor români și minoritari din Transilvania — sub îngrijirea Ministerului de Justiție, Directoratului General din Transilvania.

Ministerul de Justiție, cunoscând necesitatea acestei lucrări importante, a răscumpărat dela autor dreptul de editură și s'a îngrijit de tipărirea cărții în tipografia Statului din Cluj, sub directa supraveghere și corectură a d-lui președinte Dr. Plopu.

Acest distins magistrat român, ajuns de tânăr a fi cunoscut și apreciat de cei mai de seamă juriști din fosta Ungarie, a ajuns cu mult înainte de Unire a fi numit *Consilier la Curtea regească din Budapesta*, cea mai înaltă instanță de judecată, egală în grad cu Inalta Curte de Casație și Justiție, căci prin talentul său juridic, prin spiritul său de cel mai fin discernământ în litigiile, supuse judecării acelei înalte Instance judecătorești, a ajuns să fie o *autoritate necontestată*, mai ales în chestiunile de drept și procedură civilă.

Este știut, că dreptul privat ungar nu a fost codificat, ci tot acest drept foarte complicat și care diferă în multe părți de toate regimurile drepturilor private din Europa, se întemeia pe izvoare foarte variate, începând cu *Opus tripartitum* a vestitului jurisconsult Ștefan Verböczy din anul 1514, cu *Corpus juris hungariae* și termină cu jurisprudența Curții Regale, a cărei *Decizii curiale plenare* aveau toată autoritatea legală, ca și legile în vigoare.

În această atmosferă incertă se ridică la un necontestat prestigiu *autoritatea magistratului român Dr. George Plopu*, care își impunea știința și lunga sa experiență juridică în soluționarea celor mai grele procese de drept privat, ca și la pronunțarea celor mai importante *decizii curiale plenare*.

Încă de pe acele timpuri dinainte de războiu, ilustrul jurist român se ocupă cu ideea să scrie o carte de drept civil ungar.

Înima sa românească și naționalismul său îl făceau să întârzie cu aceasta, căci îl venea greu să scrie *dânsul în limba ungară*.

Avea însă o viziune profetică, că *va putea scrie această carte în limba sa*. Dorința i s'a împlinit.

Distinsul nostru Președinte al Inaltei Curți este prins în anii 1918 și 1919 de mișcările bolșevice din Budapesta și condamnat la moarte, *dar este eliberat de armata română liberatoare*, care intrase în Budapesta.

După aceasta vine în București cu familia sa și pune bazele *Organizării Secțiunilor Ardelene ale Inaltei Curți*, cari în toamna anului 1920 încep judecarea proceselor ardelen de orice natură și astfel Justiția ținuturilor alipite de peste Carpați își urmează cursul fără nici o sguđuire, sub înalta conducere a celui mai competent jurist ardelen.

Legile ardelen se mențin în vigoare, trebuiesc aplicate, iar noua Constituțiune din 29 Martie 1923, prin Art. 137 dispune respectarea legilor și drepturilor existente în provinciile unite cu Tara Mamă până la desăvârșita unificare a codurilor.

Pentru dreptul privat ungar nu era nici o carte, nici o colecție, de unde juriștii români, magistrați și avocați, să poată scoate materialul necesar de drept material, de doctrină și jurisprudență.

Acest gol este umplut cu prisosință prin cartea d-lui Președinte Dr. Gh. Plopu „Părți alese din Dreptul Privat Ungar”.

Opera nu este complet, dar autorul lucrează cu sîrguință neobosită la alte volume întregitoare.

Volumul apărut conține dreptul familiar material și dreptul ereditar, deci părțile cari în dreptul ungar erau cele mai variate, mai grele, mai puțin fixate prin vreo scriere anterioară.

Juriștii din Ungaria când au auzit de apariția acestei lucrări au cerut dreptul de editură în limba ungară, la care autorul până azi nu a răspuns.

Această carte își are pentru noi o neprețuită valoare, căci ne ușurează rezolvirea chestiunilor de drept deduse în judecata instanțelor noastre judecătorești.

Pentru juriștii noștri din vechiul Regat, această carte va însemna *cunoașterea unor orizonturi juridice, a unor instituții și noțiuni necunoscute și interesante*, în cari dreptul ungar se deosebea de toate codurile civile ale Statelor europene.

Terminologia acestei lucrări va prezenta la prima vedere pentru cetitor o *curiozitate*, vor apare termeni necunoscuți, în în aparență greșit traduse și cari vor apare ca *streinisme*, dar această lucrare nu se putea scrie decât cu terminologia, în care apare :

1. Pentru că prin aceasta ni se eternizează limbajul nostru juridic *latinizat*, pe care îl folosiam înainte de Unire, *deci lucrarea își asigură o importanță istorică*.

2. Numai termenii neschimbați, precum sunt arătați în această carte, redau în mod fidel *noțiunile* în forma adevărată și numai astfel se poate face distincția precisă de alte noțiuni similare din același drept, ori din regimul altor state.

Am avut norocul, ca să pot ceti o *scrisoare a mult regretatului geniu juridic al vechiului regat și a românismului în general*, care a fost D. Alexandresco, adresată autorului D-lui Dr. Gh. Plopu, în care se *aprecia lucrarea d-lui Plopu în termeni elogioși* și Alexandresco îi mulțumia d-lui Plopu pentru prețiosul ajutor ce-i punea la îndemână, *în scopul pregătirii lucrării*, ce intenționa să scrie : „*Dreptul comparativ civil și ungar*”.

Am convingerea, că toți juriștii români : *Magistrați și avocați*, cari vor citi această lucrare și o vor utiliza în soluțiunile lor juridice asupra litigiilor din Transilvania, vor aprecia în curând valoarea acestei lucrări mult așteptate de juriștii ardeleni.

Cartea se găsește la Ministerul Justiției, Direcțiunea generală a contabilității.

Dorim autorului putere și vigoare spre a termina și volumele ce lucrează, pe cari să le vedem apărute cât mai curând.

Dr. LAURENȚIU OANEA
Avocat

Buc. 8 Aprilie 1925.

RECENZIE

GEORGIU PLOPU. — *Părți alese din dreptul privat ungar. București 1923.*

Savantul președinte al Curții de Casație a scos un volum puternic cuprinzând toată doctrina dreptului maghiar, precum și un studiu asupra dreptului familiar material.

Dreptul civil maghiar este în vigoare în *Bihor, Crișana, Sătmăr și Maramureș*. În fostul regat al Ungariei, existau două teritorii de drept civil: dreptul maghiar cutumier era în vigoare în Ungaria propriu zisă, iar codul civil austriac în Ardeal precum și în unele ținuturi ale Ungariei. Pentru dreptul civil există foarte puțin isvoare scrise. Ultima codificare a acestui drept s'a făcut în anul 1514. De atunci încolo, el s'a dezvoltat aproape exclusiv în practica judecătorească. Până la anul 1848, dreptul civil maghiar era bazat pe așa numita *avilcitate*, adică pe principiile noului sistem feudal. După revoluția din 1848, împăratul introduce codul austriac, dar peste câțiva ani restabilește stăpânirea vechilor legi maghiare. Acestea însă, făcute în baza șerbiei după desființarea acesteia, nu se mai puteau aplica, lucru care a îndemnat pe *Comitele curial suprem* să convoace o comisiune pentru modernizarea dreptului. Această comisiune, lucrând numai timp de câteva săptămâni, a dat naștere unui capodopera care menținând principiile vechiului drept, l-a modernizat în așa fel încât pe de o parte a satisfăcut toate cerințele vieții moderne și economiei naționale pe deplin schimbate, iar pe de alta păstrând principiile milenare, a reușit ca, mai ales în materie de succesiuni, să creeze un sistem de drept care în câteva luni a intrat în convingerile tuturor într'atăta, încât orice țăran cunoștea toate amănunțele dreptului succesoral. S'a dovedit și cu această ocazie că adevărată artă în legislație este ca legea să exprime în formă exactă, ceea ce trăiește de mult în convingerile poporului.

Este ușor să redactezi un text de lege și să dai formă unor precepte juridice despre care crezi că sunt juste. Dar legile care să garanteze prin calitățile lor inerente că cetățenii li se vor conforma, sunt numai acelea care au fost luate din sufletul poporului, și care nu spun decât ceea ce a trăit și până atunci în conștiința sau subconștiința cetățenilor.

Atât codificarea din 1514 (*Werböczy*) cât și normele stabilite de comisiunea Comitetului Curial Suprem (1861) au fost exemple magistrale pentru acest mod de legislație. Nu este minune că pe baza acestor două isvoare s'a dezvoltat un sistem de drept plastic, consecvent, mlădios și echitabil. Și nu este minune că savantul nostru autor este entuziasmat pentru acest sistem de drept care, cu toate că permite aprecierea specială a fiecărui caz concret, prezintă totuși o siguranță de drept absolută. Și acest drept a fost creat aproape exclusiv de magistratură. *Quorum pars magna fui*, ar putea spune d-l Popu care, în calitatea sa de consilier la Curia (*Inalta Curte*) maghiară, este apreciat nu numai ca cel mai profund cunoscător al jurisprudenței, ci și ca unul din creiatorii acesteia. În ultimele decenii, Curia maghiară avea patru judecători în adevăr mari: un Ungur (*Adám*) un Slovac (*Oberschall*) și doi Români: *Beleşiu* și *Plopu* (deși în trecut s'au distins mulți Români ca consilierii Curții supreme: *Mezei*, *Augustin Laday*, *Onaciu*, *Popu*, *Berlogia*, *Dogariu* și alții).

Cu toată bogăția literaturii juridice maghiare opul d-lui Popu poate fi calificată ca una din cele mai de seamă lucrări. Mai ales în dreptul ereditar nu cunoaștem, nici chiar în limba maghiară, vreo lucrare care să nu fie întrecută de opera autorului nostru. Aceasta, pentru că lucrarea d-lui Popu are două specialități. *Prima*: d-sa concepe dreptul maghiar ca un fenomen *dinamic*, în vreme ce toți ceilalți autori îl concep ca o ființă *statică*. D-l Popu vede în dreptul maghiar un organism care se dezvoltă de o mie de ani și-l zugrăvește supt acest punct de vedere. Chiar și la drept se poate aplica citatul: „*Child is the father of the*

man“: el se prezintă cu adevăratele sale însușiri și specialități numai dacă sunt relevate începuturile sale. Căutând lucrarea d-lui Popu, suntem surprinși prin strânsa legătură ce are dreptul modern cu cel medieval. Foarte des, rostul și importanța normelor în vigoare se scot în relief numai prin această legătură. Această *unitate organică* ni se arată pentru întâia dată în lucrarea d-lui Popu. Și cred că aceasta este trăsătura cea mai caracteristică a operei sale. Dacă d-l Popu ar fi adunat cu mare sârguință deciziunile Curiei, în care dreptul cutumier este osificat: ne-ar fi dat o lucrare de mare folos. De ar fi întregit-o cu doctrina: ar fi dat lucrării și mai mare valoare. Dar în ambele cazuri n'am avea aface decât cu un manual excelent. Dar autorul a dat lucrării sale o valoare superioară și individuală tocmai prin concepția originală de a ne arăta că nu este vorba nici de un simplu mecanism, și nici de niște norme răzlețe sau pur sistematice, ci de un organism milenar a cărui muncă perpetuă și efectul crescând ni le arată autorul cu virtuozitatea unui artist adevărat.

A doua specialitate a lucrării este înțelegerea profundă a jurisprudenței. Este un fenomen în deobște cunoscut că Curțile supreme nu fac bucuros declarațiuni teoretice. Ele preferă să decidă în speță și înconjură partea teoretică a motivelor cu atâtea „cautele“ luate din speță, încât e foarte greu să găsești sâmburele principiar. Dar chiar și atunci când se pronunță o „teză“ doctrinară, Curțile ușor se rătăcesc pe teritorii periculoase (chiar pentru acest motiv se feresc de enunțațiuni teoretice). Curțile sunt supuse aceleiaș primejdii care amenință mereu și pe legiuitor: ca textul să nu acopere pe deplin intenția. Rezultă din aceasta că autorii, foarte des, interpretează greșit deciziunile. Câte odată, generalizează enunțațiuni făcute numai în speță și numai pentru împrejurările speciale ale cazului concret, câte odată conchid mai mult sau mai puțin, decât a fost intenționat.

D-l Popu nu a căzut victimă acestor greutăți. Deciziunile le cunoaște nu numai în partea lor teoretică, ci ține cont și de împrejurările în care au fost date. Cunoșcând cazurile concrete la care se referă, știe exact care a fost intenția Curiei și distrage între intenție și text. În afară de aceasta, lucrarea sa este scutită de confuzia ce caracterizează aproape toate operele care reproduc jurisprudența și care publică, *pêl-mêle* o mulțime de cazuri și deciziuni, fără să-și dea seamă de faptul că multe deciziuni nu mai sunt aplicabile, căci s'a schimbat jurisprudența. Deciziunile publicate de d-l Popu sunt toate *up to date*, reprezentând ultimul cuvânt al practicii judecătorești.

Nu voiu să vorbesc despre stilul lucrării. D-l Popu își dă perfect seamă că se abate dela feul de a scrie obișnuit în România. Are motive importante pentru aceasta și ni le și comunică. Evoluția viitoare va arăta dacă are sau nu dreptate. Și noi credem că, ar fi preferabil de a se folosi de terminologia care s'a dezvoltat în mod autohton în viața juridică a poporului ardelen. Dar juriștii din vechiul Regat au luat expresiunile din știința și dreptul francez; toate legile noi lucrează cu această terminologie și prin urmare nu cred că savantul nostru autor va reuși să întemeieze pe acest țărâm o școală nouă.

ȘTEFAN LADAY

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE. S. I
(COMPLECTUL II CHIRII)

Audiența dela 28 Noembrie 1924

Președinția d-lui GR. ȘTEFĂNESCU, Consilier
Decizia civilă No. 2129

Chirii. — Domiciliul legal al femeii măritate. — Așezarea principală a femeii măritate. — Dacă femeia măritată poate avea altă așezare principală decât domiciliul soțului ei. — Art. 93 cod. civ. Art. 5 al. 1 și 2 legea chiriiilor din 1924.

Art. 5 al. 1 și 2 din legea chiriiilor acordă chirii-

aşului beneficiul prelungirii contractului de închiriere cu condiția ca să aibă principala aşezare în localitate și să se folosească personal de imobilul ce-l ocupă în mod efectiv.

Legea chiriilor a avut în vedere deci o situațiune de fapt: principala aşezare a chiriaşului, iar nu una de drept: domiciliul legal, situație de fapt care este lăsată la suverana apreciere a instanței de fond, ce scapă controlului curței — și deci nu se pot aplica dispozițiunile codului civil cu privire la domiciliu.

Curtea,

Văzând motivul II de casare în cuprinderea următoare:

II) Violare de lege exces de putere și omisiune esențială.

„Legea chiriilor s'a inspirat în ce privește art. 5 și 6 din codul civil ținând seamă de prevederile lui.

De acord cu art. 87 c. civ. prelungirea legală este subordonată principalei aşezări ceea ce corespunde cu domiciliul. De acord cu art. 92 c. civ. funcționarii transferați definitiv, pierd dreptul de prelungire în localitatea de unde au plecat, conform art. 6 întrucât au obținut un nou domiciliu legal.

De asemenea de acord cu art. 91 c. civ. funcționarii mutați temporar nu-și pierd dreptul la prelungirea legală întrucât nu-și pierd domiciliul ce-l aveau.

Prin urmare regimul domiciliului din codul civil a fost adoptat în întregime de legea chiriilor și ca atare art. 93 c. civ. își găsește aplicarea întrucât femeia nu are alt domiciliu decât acel al bărbatului său și ca principala sa aşezare este acolo unde este și aceea a soțului. Legiuitorul nu avea nevoie să prevadă această dispoziție a codului civil întrucât dispoziția cuprinsă în art. 93 este de ordine publică. Într'adevăr citația înmănată soției la soț este bine înmănată la domiciliul conjugal, dacă este dată soțului și ea nu se va putea anula pe motivul că soțul ar fi autorizat soția să locuească în altă parte. Tot astfel în privința domiciliului soției și a Tribunalului competente a judeca acțiunea de divorț.

Principala aşezare a soției la soț este dela lege nu prin voința soțului, iar faptul neurmării soției la casa soțului dă dreptul la urmărire, însă nu pe baza art. 93 c. civ. și pe baza art. 196 c. civ. Proprietarul poate ridica și invoca acest motiv cu toată părerea contrară a Tribunalului ori de câte ori are interes să o facă. În legislația noastră civilă neexistând separație de corp, numai în două ipoteze: aceea a interdicției soțului și a autorizării soției de a face comerț poate avea altă principala aşezare decât a soțului.

Prin urmare cu omisiunea dovezilor făcute de noi că soții Lecca nu plătesc nici o dare la Iași, și a împrejurării că chiar chiria o trimeteau prin poștă din Bacău, că această chirie d-l Iunie Lecca o achita d-sa pentru apartamentul nostru și c'o eronată interpretare a dovezilor făcute de d-na Lecca precum și cu violarea legii, Tribunalul a decis ca d-na Lecca poate avea o aşezare distinctă de aceea a soțului său, plătită de acesta, când d-na Lecca nu are la Iași nici centrul afacerilor sale ca una ce nu are nici-o întreținere, nici legăturile sale familiare, care conform dovezilor se găsesc la Bacău“.

Având în vedere că prin acest motiv se critică de recurent soluția dată de tribunal susținând că s'a violat legea, s'a săvârșit exces de putere și omisiune esențială, deoarece legea chiriilor adoptând regimul domiciliului din codul civil, urmează ca în conformitate cu art. 93 din acest cod femeia nu are alt domiciliu decât acela al bărbatului și că principala aşezare e acolo unde e și aceea a soțului.

Având în vedere că art. 93 se ocupă de domiciliul juridic al femeiei măritate care este acel al so-

țului, chiar dacă de fapt ea ar avea o locuință deosebită;

Considerând că prin art. 5 al. 1 și 2 al legii chiriilor se acordă chiriaşului beneficiul prelungirii contractelor cu condiția ca să aibă principala aşezare în localitate și să se folosească personal de imobil și să-l ocupe în mod efectiv;

Considerând că din expunerea de motive ce însoțește această lege, precum și din debaterile parlamentare, rezultă că dispozițiile art. 5 al. 1 au avut în vedere o situație de fapt, chiriaşul să aibă principala sa aşezare în localitate, care situație e lăsată la aprecierea instanței de fond;

Că în sptă, tribunalul deosebind domiciliul legal — chestie de drept — de principala aşezare — chestie de fapt — cu drept cuvânt a decis în speță principala aşezare a intimaei fiind în Iași, apelul din acest punct de vedere nu este întemeiat;

Recursul din acest punct de vedere nefiind întemeiat, urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge, etc.

NOTA — Judecând un proces de chirie, Curtea de Casație a fost silită să se pronunțe și asupra unei importante chestii de Drept Civil: *posibilitatea pentru soția necomerciantă de a avea altă aşezare principală decât domiciliul soțului ei.*

Până azi, chestiunea nici nu eră controversată. Hotărârea Curții de Casație a născut îndoiala.

Iată, în ce împrejurări a survenit decizia de care ne ocupăm.:

D-l Leca, proprietar în jud. Bacău, locuiea la moșia sa unde își avea aşezarea principală. Faptul nu eră contestat de nimeni, și sentința tribunalului îl constată. D-na Leca, soția sa, locuiea însă de mai mulți ani, la Iași, unde avea o casă cu chirie. Expirând contractul în curs, ea a voit să beneficieze de prelungirea acordată de legea din 1924.

Prelungirea forțată a contractelor eră supusă îndeplinirii unor anume condiții, dintre care cea mai de seamă eră existența principalei aşezări, a chiriaşului în localitatea unde voia să se folosească de binefacerile legii.

Proprietarul a cerut dar, rezilierea contractului de oarece soțul chiriaşei sale nu locuiea în Iași, iar principala aşezare a femeiei măritate neputând fi decât la bărbatul ei, d-na Lecca e în afară de prevederile legii.

Tribunalul Iași (1) a respins însă cererea proprietarului. Reproducem motivele sale:

„Având în vedere că apeiantul mai susține că în conformitate cu art. 93 c. civ. principala aşezare a intimaei trebuie presupusă că este la Bacău la domiciliul soțului ei.

„Având în vedere că pe altă parte nu trebuie să confundăm domiciliul unei persoane cu aşezarea sa principală. Domiciliul nu e decât noțiunea de drept, pe când aşezarea principală este un fapt și legiuitorul chiriilor din 1924 tocmai pentru a diferenția situația de drept de situația de fapt a exclus dela dreptul de prelungire pe acei chiriași, cari au numai în drept situația de chiriaș fără a o avea și de fapt.

„Că deci susținerea apelantului că intimata Elena Lecca nu-și

1) S. III, sent. 375 din 8 Iulie 1924, redactată de d-l Președinte P. Rășcanu.

are așezarea principală la imobilul închiriat, nu se poate rezima pe acest motiv, apelul este nefondat“.

Toată această argumentare se rezimă pe un echivoc, pe o confuzie din nelămurirea căreia ajungem la o curioasă concluzie, ca o hotărâre judecătorească să recunoască unei soții o altă așezare principală decât la domiciliul soțului ei.

Și totuși, domiciliul legal al femeiei măritate e de ordine publică.

Primul tratat elementar de drept civil ne spune: „Desigur că uneori domiciliul și așezarea principală se pot deosebi, pot diferi. Domiciliul e o noțiune de drept. Cineva poate alege un alt domiciliu decât locul principal al așezării. Legea chirilor a ales denumirea de așezare principală tocmai pentru a nu da loc la confuzii și discuții.

Totuși, când e vorba de situația femeiei măritate, domiciliul, noțiunea de drept se confundă fără deosebire posibilă cu așezarea principală, chestiune de fapt.

Intre domiciliile legale stabilite de lege trebuie să facem deosebire, căci între ele sunt însemnate diferența de natură.

Deși toate aceste domiciliile legale sunt reunite de cod în același capitol, motivul pentru care legiuitorul le-a instituit diferind, însă-și natura fiecărui domiciliu legal în parte diferă. Dacă domiciliul legal al servitorului major de pildă, instituit pentru a ușura formalitățile de procedură sau a-i da un sediu fix, poate diferi de locul principalei sale așezări, situația femeiei măritate nu e aceeași. Instituindu-i un domiciliu legal, legiuitorul nu a fost călăuzit de un spirit practic pentru a ușura unele formalități, ci din un înalt spirit de moralitate.

Principală așezare a unei femei măritate este, trebuie să fie, la soțul ei. Scopul căsătoriei este crearea unei unități indivizibile între bărbat și femeie. Conviețuirea soților este esența căsătoriei. Așa cere natura, astfel hotărăște legea.

Femeia este obligată să urmeze pe soțul său ori unde acesta voiește să-și stabilească locuința.

Ea este presupusă să se ocupe de căsnicie, de copii. Este cea mai sfântă datorie a ei. Nesocotind-o, se desface familia și se zdruncină temelia societății.

Chiar dacă se întâmplă ca împotriva prescripțiilor legii, împotriva cererilor moralei, o femeie măritată să locuiască de o parte de soțul ei, nici legea, nici judecătorii nu pot recunoaște această situație.

Judecătorii nu pot deosebi în acest caz, domiciliul, noțiune de drept, de așezare principală, situație de fapt. Ei nu pot da hotărâre imorală.

„De droit donc la femme a sa residence là ou le „mari a son habitation, et le droit l'emporte ici sur „le fait puisqu'il ne peut pas y avoir dans les matières d'ordre publique de fait contraire à la loi; un „pareil fait est nul et par suite inoperant. Le cas „s'est présenté devant la Cour de Paris. Une fem-

me italienne s'était établie à Aix, avec le consentement de son mari; elle prétendait y avoir son „domicile ayant fait sa declaration de volonté „à la municipalité d'Aix. La Cour de Paris décide „qu'elle ne pouvait pas avoir de domicile distinct „de celui de son mari, et son arrêt fut confirmé en „cassation“. (Laurent, t. II, No. 40, pag. 1144).

„Ar fi contradictor și absurd“ zice Th. Hue. (I 382) ca doi indivizi, cari sunt reuniți pentru a trăi împreună și ca să fondeze o familie legitimă, să poată avea locuința distinctă și separată. Iar Dalloz (domicile 58) „nu este nici îndoială că regula e aplicabilă fie în cazul când datorită unor împrejurări oare care, femeia nu a locuit nici odată cu bărbatul ei, fie că ar fi obținut dela acesta un consimțământ expres de a locui în altă parte, reședința separată neputând fi în acest caz, după expresia tribunalului Mouricault decât efectul unei specii de delict din partea sa, sau unei toleranțe momentane din partea bărbatului“.

Totuși, după cum am arătat, tribunalul Iași a hotărât altfel.

S'a declarat recurs în Casație, iar Curtea de Casație a căzut în aceeași greșală, ca și tribunalul.

Deosebind domiciliul legal, chestiune de drept, de așezarea principală, chestiune de fapt, a hotărât ca sentința tribunalului asupra acestui din urmă punct, scapă controlul acestei Inalte Curți.

Inalta Curte nu observă că atunci când e vorba de o femeie măritată determinarea așezării ei principale nu mai e o chestie de fapt, ci o chestie de drept de ordine publică. Domiciliul legal al ei nu e un domiciliu juridic, ci trebuie să fie real.

De câte ori legea hotărăște anume, din motive de moralitate și pentru respectarea bunelor moravuri, unde anume trebuie să fie așezarea principală a unei persoane, stabilirea ei e o chestie de drept și Inalta Curte trebuie să-și exercite controlul. Altfel se întâmplă ca prin decizia acestei Inalte Curți să se hotărăască textual ca o femeie măritată poate avea o altă așezare principală decât căsnicia soțului ei.

„Considerând“ zice Inalta Curte „că în speță tribunalul deosebind domiciliul legal, chestiune de drept, de principală așezare, chestiune de fapt, cu drept cuvânt a decis că în speță, principală așezare a intimatei fiind în Iași, apelul din acest punct de vedere nu e întemeiat. Că motivul fiind nefondat, se respinge“.

Laurent (t. II, 48), se întreabă cum de se poate pleda până în Casație asupra unor chestiuni, cari sunt mai clare ca lumina zilei?

Nădăjduim că Inalta Curte va avea cât de curând prilejul să revie asupra acestei jurisprudențe.

ALEXANDRU ALEXANDRINI
avocat.

INALTA CURTE DE CAS. și JUSTIȚIE, S. III

Audiența dela 16 Mai 1924

Președinția d-lui D. G. TĂZLĂUANU, Președinte

Ministerul Sănătății Publice cu Dr. N. Borcea

Decizia No. 958

Statutul funcționarilor. — Garanțiile de stabilitate ce le cuprinde nu se aplică funcționarilor cari au lege de organizare specială.

Medici funcționari. — Garanțiile de stabilitate din legea sanitară se aplică și celor stagiați, provizorii sau definitivii. — Art. 7 din statutul funcționarilor, 6 și 18 legea sanitară din 1922.

După art. 7 legea statutului funcționarilor publici, aceștia nu vor putea fi transferați, pedepsiți sau înlocuiți, decât în condițiunile prevăzute de legea de organizare a corpului din care fac parte

Potrivit acestui text de lege, medicii funcționari având legea lor de organizare, care este legea sanitară din 1922, vor fi transferați, pedepsiți, înlocuiți, etc., numai în condițiunile acelei legi speciale, iar nu după dispozițiile din statutul funcționarilor.

Potrivit art. 6 și 18 din legea sanitară, medicii de orice grad, vor fi judecați și pedepsiți de comisiunea de disciplină prevăzută de această lege. Această comisiune are căderea a judeca și pedepsi pe medicii de orice grad, fie ei stagiați, provizorii sau definitivii, întrucât în art. 18 nu se face nici o deosebire între aceste categorii de medici.

Curtea,

Ascultând pe d. avocat Pretorian din partea Ministerului Sănătății Publice în lipsă d. N. Borcea și

Deliberând,

Având în vedere recursul făcut de Ministerul Sănătății și Ocrotirilor Sociale, prin care cere acestei Inalte Curți să pronunțe un regulator de competență față de hotărârile pronunțate de Comisiunea Administrativă și de disciplină prevăzută de legea sanitară de o parte și de comisiunea de disciplină înființată în baza art. 59 din legea pentru Statutul funcționarilor publici de alta, și prin cari ambele comisii și-au declinat competența de a judeca pe D-rul Borcea, medic secundar la Spitalul central de boli mintale din București, deferind judecății lor conform art. 11, 12 și 18 din legea sanitară.

Având în vedere că Comisiunea Administrativă și de disciplină prevăzută de legea sanitară a refuzat să judece pe numitul dr. medic pe motiv că el fiind medic provizor, numit de Directorul General, acela are dreptul de a-l pedepsi iar Comisiunea de disciplină înființată în baza legii pentru statutul funcționarilor, a declinat și ea competența pe motiv că, potrivit art. 7 din acest statut, funcționarii publici nu vor putea fi transferați, pedepsiți și înlocuiți, decât în anumite condițiuni prevăzute de legile de organizare a corpurilor din care fac parte, în speță numai de comisiunea administrativă și de disciplină a medicilor prevăzută de art. 18 din legea sanitară.

Având în vedere că după art. 7 din legea Statutului funcționarilor publici, aceștia nu vor putea fi transferați, pedepsiți și înlocuiți, decât în condițiunile prevăzute de legea de organizare a corpurilor din care fac parte;

Că deci, potrivit acestui text de lege, medicii

funcționari având legea lor de organizare care este legea sanitară, vor fi pedepsiți, transferați și înlocuiți, numai în condițiunile acestei legi speciale, iar nu după legea statutului funcționarilor publici;

Având în vedere că prin art. 6 legea sanitară din Octombrie 1922, se prevede că personalul medical și sanitar superior dela instituțiunile publice și particulare este supus acțiunii disciplinare prevăzută de art. 18 din legea sanitară, care prevede că medicii de orice grad vor fi judecați și pedepsiți de comisiunea de disciplină pentru pedepsele prevăzute de acest articol sub aliniatele c, d, e și f;

Considerând că din art. 18 citat reese că nu se face nici o deosebire între medicii stagiați, definitivii sau provizorii când este vorba de judecarea lor de către comisiunea de disciplină prevăzută de legea sanitară, pentru a li se putea aplica pedepsele prevăzute de acest articol sub aliniatele c, d, e și f;

Că prin urmare potrivit acestui articol Comisiunea administrativă și de disciplină prevăzută de legea sanitară are căderea de a judeca cazurile de suspendare, permutare, excluderea temporală și excluderea pentru totdeauna a medicilor de orice grad, fie ei stagiați, definitivii sau provizorii;

Că astfel fiind, rău această comisiune și-a declinat competența de a judeca pe D-rul Borcea pe motiv că este medic provizoriu, iar nu definitiv și în consecință cererea făcută de Ministerul Sănătății și Ocrotirilor Sociale de a se da un regulator de competență în sensul de mai sus, fiind întemeiată, urmează a fi admisă.

Pentru aceste motive, Inalta Curte regulând competența, etc.

CURTEA DE APEL CONSTANȚA

Audiența dela 23 Noembrie 1923

Președinția d-lui GH. L. DIMITRIU, Consilier

Deciziunea civilă No. 1785

Refuzul judecătorului de a autentifica un act. — Apelul în contra acestui refuz la complectul tribunalului din care judecătorul face parte. — Aplicarea, în speță, a art. 66 bis pr. civ.

1) Art. 66 bis din procedura civilă, revizuită la 1900, după care ordonanțele prezidențiale sunt supuse apelului din care face parte judecătorul care a dat ordonanța, constituind dreptul comun în materie de ordonanțe prezidențiale, ar trebui un text expres de lege, care, într'un caz determinat, să arăte că legiuitorul a înțeles a se depărta dela această regulă.

În consecință, refuzul prezidentului sau judecătorului care-l înlocuiește de a autentifica un act, nu este supus apelului la Curte, după cum era înaintea revizuirii procedurii din 1900, ci complectului tribunalului din care face parte magistratul care a refuzat autentificarea, conform art. 66 bis pr. civ., întrucât acest text se aplică nu numai ordonanțelor în référé, dar tuturor ordonanțelor prezidențiale în genere.

2) Ordonanțele prezidențiale pot fi atacate direct în Casație, fără ca partea nemulțumită să le mai atace cu apel înaintea complectului tribunalului. Această derogare dela dreptul comun rezultă din înșiși termenii întrebunțați de legiuitor în art. 66 bis pr. civ., prin care se fixează acelaș termen și acelaș punct de plecare, atât pentru apel cât și pentru recurs în contra acestor ordonanțe.

Curtea, în majoritate.

Având în vedere că se constată din lucrările tribunalului că, cerându-se autentificarea unui act de vânzare, de către apelanți, judecătorul însărcinat cu această atribuțiune, după ce cons-

tată că a luat consimțământul părților, precum se atestă prin rezoluțiunea pusă pe petițiunea prezentată, a dispus să se ceară relațiuni dela Administrația Financiară, dacă părțile au satisfăcut realmente legea timbrului, în virtutea dispozițiilor din această lege, după care judecătorul este în drept a nu da curs unei cereri până când se încredințează mai întâi că s'au plătit taxele convenite realmente fiscului.

Că în contra acestei dispozițiuni luată de magistratul tribunalului, se plâng prin prezentul apel părțile cari ceruseră autentificarea menționatului act de vânzare.

Având în vedere că chestiunea ce trebuie a se rezolva în primul loc, este aceea de a se ști, dacă o asemenea măsură luată de magistratul chemat a da autentificarea legală unui act, presupunând că ea ar echivala cu un refuz de a autentifica actul, este sau nu supusă apelului, și în caz afirmativ, care este autoritatea la care apelul trebuie să fie îndreptat.

Considerând că, după legea de autentificare modificată la 1904, autentificarea actelor se dă prin ordonanță prezidențială de către președintele tribunalului, sau de către judecătorul care îi ține locul, potrivit legii de organizare judecătorească ;

Considerând că, după art. 66 bis din codul de procedură civilă, când legea dă în cădere a președintelui tribunalului încuviințarea unui act, președintele sau înlocuitorul său se pronunță printr'o încheiere în scris, motivată, datată și iscălită de dânsul și de greșier ;

Că, după aliniatul al cincilea de sub acelaș articol aceste încuviințări prezidențiale se dau fără drept de opoziție, însă cu dreptul de apel înaintea completului tribunalului din care face parte președintele, în termen de cinci zile ; că acest text este redactat în termeni generali și se aplică de o potrivă, atât ordonanțelor denumite *référé*, cari au fost introduse prin reforma codului de procedură civilă din 1900, cât și ordonanțelor prezidențiale propriu zise și obișnuite care existau și mai înainte ; că această interpretare rezultă nu numai din generalitatea termenilor legii, dar și din locul pe care-l ocupă acest alineat, adică după ce s'a vorbit prin acelaș articol despre ordonanțele prezidențiale în genere ;

Considerând că, dacă sub imperiul vechiului cod de procedură civilă, ordonanțele prezidențiale se puteau ataca cu apel înaintea Curții de apel, conform dreptului comun, cece evident aducea o întârziere în buna administrare a justiției, mai cu seamă în ce privește tribunalele ce nu se găsesc la reședință unei Curții de apel, prin modificarea însă adusă prin art. 66 bis din codul de procedură civilă dela 1900, s'a organizat o procedură mai sumară și expeditivă, dându-se în atribuția completului tribunalului, din care face parte președintele care a dat ordonanța, rezolvirea apelurilor făcute în această privință ;

Că art. 66 bis din codul de procedură constituie așa dar dreptul comun în materie de ordonanțe prezidențiale, și ar trebui un text formal care, într'un caz determinat, să arate că legiuitorul a voit să se îndepărteze dela regula comună ;

Considerând că, dacă însă s'ar pretinde că această măsură a președintelui sau înlocuitorului său, s'ar putea lua pe cale de simplă rezoluție, iar nu printr'o ordonanță prezidențială, în asemenea ipoteză cu atât mai puțin se poate susține admisibilitatea apelului la Curte, întrucât simplele rezoluțiuni judecătorești, neconstituind nici hotărârări și nici încheieri, ele nu pot fi atacate pe altă cale decât cu recursul direct în Casație, prevăzut de art. 31 din legea organică a Curții de Casație.

Că, de altfel, recursul în casație ar fi admisibil chiar în cazul promunțării unei ordonanțe prezidențiale, pentru că în acest caz calea recursului este deschisă de drept contra ordonanței, și fără a fi trebuință că partea nemulțumită să atace mai întâi cu apel la completul instanței acea ordonanță prezidențială, după cum rezultă din termenii întrebunțați de legiuitori în art. 66 bis, care fixează acelaș termen și acelaș punct de plecare, atât pentru apel cât și pentru recursul în contra acestor ordonanțe, partea interesată având facultatea de a recurge la una

din aceste două căi de atac, pe care legiuitorul i le pune de odată la dispoziție prin derogarea dela regula că recursul nu poate fi exercitat decât după expirarea căilor ordinare de atac.

Considerând, dar, că astfel fiind, din orice punct de vedere am privi chesitiunea, urmează a se decide în cazul de față că apelul făcut la această Curte este neadmisibil.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier Remus C. Benișache,

Decide :

Respinge ca inadmisibil apelul, etc.

(ss) C. Nacian, Remus C. Benișache, P. Tzintzu.

OPINIUNE

Noi Gh. L. Dimitriu, consilier, nu ne unim cu părerea majorității, pentru următoarele motive :

Din lucrările dosarului se constată că apelanții au cerut Tribunalului Constanța autentificarea unui act de vânzare pentru care plățiseră taxele timbrului la prețul prevăzut în act ; că judecătorul care a primit actul, a luat consimțământul părților, dar a dispus ca autentificarea să se facă după ce se va pronunța Administrația Financiară asupra unui denunț a unui mijlocitor de vânzări care a afirmat că prețul din actul de vânzare este mai mic decât cel real. Contra acestei încheieri s'a introdus apelul de față de către părțile care au prezentat actul la autentificare ;

Văzând că se ridică din oficiu chestiunea admisibilității acestui apel contra refuzului tribunalului de a autentifica actul de vânzare ;

Considerând că legea autentificării actelor prin art. 1 al. a, dă în competența tribunalelor de județ autentificarea actelor ; că această lege nu arată calea de atac în contra încheierii tribunalului în caz de refuz de a autentifica un act ;

Considerând că, astfel fiind, urmează a vedea care sunt principiile în această materie după dreptul comun, care este procedura civilă ;

Considerând că autentificarea în sine este un act de procedură grațioasă, încredințat tribunalelor pentru siguranța drepturilor și obligațiilor constatate prin acte ; că prin urmare calea de atac în contra refuzului tribunalelor de a autentifica un act, este aceea indicată de procedura civilă în materie grațioasă ;

Considerând că procedura civilă, tratează despre jurisdicția grațioasă în art. 104, care dispune că, în această materie, hotărârarea se dă cu drept de apel și recurs, și fără drept de opoziție ; că, prin urmare, în contra încheierii unui tribunal care refuză autentificarea — pentru a se face cercetări de Administrația Financiară dacă actul nu este insuficient timbrat — ca în speță — este deschisă calea apelului și recursului ;

Considerând că, este adevărat că art. 66 bis pr. civ. arată că este Curtea de Apel, apelul contra încheierii tribunalului prin care refuză autentificarea, trebuie adresat Curții de Apel ;

Considerând că este adevărat că art. 66 bis pr. civ. arată că apelul se introduce la însăși instanța din care face parte judecătorul care a dat ordonanța ; că însă art. 66 bis nu este aplicabil în speță, acest articol tratând despre ordonanțele prezidențiale (*référés*) în materie contencioasă, cece nu este cazul (vezi Legea timbrului, C. Botez, pag. 331).

Considerând că, de asemenea, Curtea fiind sesizată în speță ca instanță de apel, discuția admisibilității sau inadmisibilității recursului direct în Casație contra încheierii tribunalului prin care se amână autentificarea, este inutilă.

Pentru aceste motive, nu ne unim cu părerea onoratei majorități și suntem de părere că apelul de față e admisibil în principiu.

(ss) Gh. L. Dimitriu.

NOTA. — Pentru prima oară, după cât cunoaștem, chestiunea se pune astfel cum a fost pusă înaintea Curței, în privința refuzului de a se au-

tentifica un act. Vom vedea însă mai la vale că jurisprudența prezintă cazuri care au o perfectă analogie cu acel judecat astăzi de Curtea din Constanța.

Chestiunea era de a se ști, în speță, unde trebuie îndreptat apelul în contra ordonanței prezidențiale, care, fără cuvânt legal, refuză de a autentifica un act, căci partea nemulțumită, a cărui act este pe nedrept respins, trebuie să aibă o cale de îndreptare.

Majoritatea Curței aplică, în speță, art. 66 bis din procedura civilă, care ar cuprinde un principiu general, dela care legea pentru autentificarea actelor nu derogă, iar minoritatea aplică art. 104 din procedura civilă, singur aplicabil înaintea revizuirii procedurii din 1900.

Credem, după matură reflexie, că art. 104 din procedura civilă pe care îl invoacă minoritatea, nu este aplicabil în speță, fiindcă acest text se referă la o procedură grațioasă, emanată dela completul tribunalului; iar în cazul de față, actul atacat cu apel nu emană dela completul tribunalului, ci dela un singur judecător, care a pronunțat ordonanța.

Ziceam mai sus că jurisprudența prezintă cazuri, care au o perfectă analogie cu cazul pe care a avut a-l judeca Curtea din Constanța, la 9 Aprilie 1921, în care prezidentul refuză, fără motive legale, de a înscrie un privilegiu sau îl înscrie pe nedrept. Asupra acestei chestiuni, care atunci se prezintă iarăși pentru prima oară, majoritatea Curței (compusă din d-nii Dimitriu, Teodorescu și R. C. Benișache, redactorul hotărârei) a decis (și aceasta este și părerea noastră), că, în speță, apelul trebuie să fie îndreptat la completul tribunalului din care prezidentul face parte, conform art. 66 bis Pr. civ., iar nu la Curte, d-l consilier Nacian fiind însă de părere că asemenea ordonanță neavând un caracter vremelie, ci definitiv, nu poate fi reformată decât printr'o acțiune principală, iar d-l consilier Anastasiu fiind de părere că apelul contra unei asemenea ordonanțe trebuie să fie îndreptat la Curte.

Această importantă decizie a fost adnotată de noi în *Tribuna juridică* din 1921, No. 30—32, partea II (jurisprudența), pag. 73 urm. și de colegul nostru dela București, d-l Negulescu, în *Curierul judiciar* din acelaș an, No. 27 pag. 428 urm.; și ambii am ajuns la concluzia că părerea majorității este singură juridică.

Tot în acest sens s'a pronunțat și Curtea din Iași (decizie foarte bine motivată de d-l Prim-prezident D. Volanschi, publicată tot în acest număr al *Curierului Judiciar*, pag. 367).

Aceiași soluție este, după cum știm admisibilă și atunci când prezidentul tribunalului sau judecătorul care-l înlocuiește, refuză de a autoriza pe femeea măritată de a înscrie ipoteca sa legală (art. 1757 c. civ.). Vezi asupra acestor cazuri tom. VIII, partea 1-a, al Coment. noastre, pag. 674 și tom. X,

pag. 625, la care, de altfel, se referă în decizia sa dela 1921, atât Curtea din Constanța, cât și Curtea din Iași.

Or, după cum spuneam mai sus, aceste două cazuri speciale au o perfectă analogie cu cazul când prezidentul refuză, fără cuvânt, a da autenticitatea unui act. Prin urmare, soluția trebuie să fie aceeași în toate cazurile: *Ubi eadem ratio, ibi idem jus*.

* * *

Curtea din Constanța mai decide încă tot prin deciziunea ce adnotăm, că, prin derogarea de la dreptul comun, în materie de ordonanțe prezidențiale, părțile nemulțumite se pot adresa direct la Curtea de Casație, fără a mai uza de calea ordinară a apelului. Acest punct a fost admis și de Curtea noastră de Casație S. I-a, la 11 Octombrie 1920. (Vezi *Curierul judiciar* din 5 Februarie 1922, No. 5, pag. 80, rezumate).

Rămâne însă bine înțeles că, de câte ori o parte a uzat de calea ordinară a apelului, sentința sau decizia dată în apel, va putea fi atacată cu recurs conform dreptului comun, de oarece părțile țin acest drept dela lege, el nefiind ridicat prin nicio dispoziție expresă a legii. (Cas. I, *Curierul judiciar, loco supra cit.*)

Iată deci că am ajuns la concluzia firească că, după slaba noastră apreciere, pentru că suntem incompetent *ratione materiae*, Curtea din Constanța a pronunțat, și de astădată o magisrală decizie, care nu numai că este juridică, dar care nu lasă nimic de dorit în privința motivelor sale.

Chestiunea nu este așa de simplă precât s'ar părea la prima vedere, motivele, de altfel, destul de puternice, date de minoritate, nu ne-au putut convinge, deși am reflectat mult asupra chestiunii.

Oricum ar fi, și oricare ar fi soluția cea adevărată (poate ne-am înșelat, căci cine nu se înșeală în drept? dovadă despre aceasta sunt dese variațiuni ale doctrinei și mai ales ale jurisprudenței), am avut ocazia de a constata nu odată, ci de nenumărate ori, că la Constanța, poate mai mult decât aiurea, chestiunile de drept sunt bine discutate și în totdeauna bine soluționate, ceea ce face onoare disinsilor magistrați cari compun această Curte.

Iași.

D. ALEXANDRESCO

CURTEA DE APEL CONSTANȚA

Audiența din 4 Februarie 1924

Președinția d-lui GH. L. DIMITRIU, Consilier

Deciziunea No. 2

Divorț. Încheierea judecătorului care, în materie de divorț, refuză de a referi tribunalului, conform art. 221 C. civil. Inexistența dreptului de apel contra unei asemenea încheieri. Art. 220—222 c. civ.).

Procesul-verbal, prin care prezidentul sau judecătorul care-l înlocuiește, refuză, cu ocazia prebi-

minărilor de împăcare ale soților, de a referi cazul tribunalului, spre mai departe lucrare, nefiind o hotărâre judecătorească, nu poate fi atacat cu apel înaintea Curței, ci numai cu recurs în Casație, conform art. 31 din legea Curței de casație.

Curtea,

Având în vedere că se constată din lucrările aflate la dosar, că locuitorul Marin Vasilescu a intentat acțiune de divorț contra soției sale la Tribunalul Constanța, prin petiția întregită la No. 38894 din 14 Noembrie 1923, invocând ca motiv: *insulte grave și părăsirea domiciliului conjugal;*

Că prezidentul tribunalului, după ce a dat reclamantului Marin Vasilescu sfaturile prescrise de art. 219 din Codul civil, a ordonat prin proces-verbal din 14 Noembrie 1923, citarea ambilor soți în persoană, pentru a doua conciliere, potrivit art. 220 din Codul civil, pentru ziua de 29 Noembrie 1923;

Că, la data de 29 Noembrie, prezentându-se ambii soți, prezidentul încheie proces-verbal cu No. 9803, prin care constată următoarele:

„Reclamantul întrebat despre motivele ce l-au îndemnat să intenteze divorțul, nu a arătat nici unul dintre motivele determinate de lege. Față de această împrejurare găsim că nu este locul a se mai referi cazul tribunalului conform art. 221 C. civil.“;

Că în contra acestui din urmă proces-verbal, reclamantul Marin Vasilescu a făcut prezentul apel la Curte, sprijinind apelul său pe motivul că nu putea să-i fie respinsă acțiunea la a doua reconciliere, pe câtă vreme motivele de divorț au a fi discutate cu ocaziunea admiterii în principiu;

Având în vedere că chestiunea ce trebuie a se rezolva în prim loc de Curte este aceea de a se ști dacă apelul este sau nu admisibil contra menționatului proces-verbal din 29 Noembrie 1923, încheiat de Prezidentul Tribunalului și prin care, fără să se fi respins acțiunea de divorț, precum se pretinde de apelant, se dispune totuși, că nu este locul a se mai referi cazul Tribunalului, ca și cum părțile s'ar fi împăcat, omițându-se însă a se constata prin acel proces-verbal că prezidentul a îndeplinit cerințele imperative și de ordine publică ale art. 221 Cod civil de a încerca să reconcilieze pe părți;

Considerând că nefiind vorba, în speță, de o hotărâre ori de o încheiere a Tribunalului, ci de o lucrare a prezidentului, ea nu poate fi atacată cu apel la Curte; că singura cale de atac deschisă prin lege în contra actelor sau rezoluțiilor judecătorești date de prezident este recursul direct în Casație, prevăzut de art. 31 din legea Curții de Casație;

Că numai în cazul când s'ar fi luat vre-o măsură de prezident pe cale de ordonanță prezidențială, conform art. 66 bis din Codul de procedură civilă, ea ar putea fi atacată cu apel înaintea complectului tribunalului din care face parte prezidentul, potrivit acestei din urmă dispozițiuni din procedura civilă;

Considerând, în adevăr, că nu se poate concepe un drept de apel decât numai în condițiunile de a avea un efect devolutiv, instanța de apel putând face aceia ce prima instanță a omis să facă; că Curtea de apel nu ar putea îndeplini, eventual, decât numai atribuțiunile date în competența tribunalului, iar nu și pe aceia de a reconcilia părțile aflate în divorț, aceasta fiind o însărcinare dată prin lege prezidentului tribunalului în mod exclusiv;

Că Curtea de Apel, dacă ar putea anula lucrarea prezidentului tribunalului, ar fi dator să evoace fondul, iar nu să trimită înapoi lucrările cu obligațiunea pentru prezident de a le refăce, întru cât un asemenea drept de trimitere nu este conferit prin nici un text de lege instanței de apel;

Că, pe de altă parte, prezidentul tribunalului nu este legat prin măsura luată, el putând să revină în urmă asupra acelei dispozițiuni, dând curs mai departe cererei părții reclamante, întrucât este vorba numai de o măsură preliminară și antemegătoare procedurii propriu zise a divorțului, care urmează să aibă loc ulterior înaintea tribunalului;

Că, de altmintrelea, chiar în cazul când partea reclamantă ar porni o nouă acțiune de divorț, bazată tot pe aceleași cauze, nu poate fi temere de a i se opune excepțiunea lucrului judecat, de oarece autoritatea lucrului judecat nu poate să rezulte decât dintr'o hotărâre judecătorească pronunțată pe calea contencioasă de o instanță de fond, cum ar fi de exemplu tribunalul, iar nu dintr'o simplă rezoluțiune prezidențială, nici din încheierile date pe cale grațioasă în camera de consiliu;

Considerând că astfel fiind, urmează a se decide în cazul de față că apelul făcut la această Curte este neadmisibil.

Pentru aceste motive redactate de d-l consilier Remus C. Benișache, Curtea, respinge ca inadmisibil apelul făcut etc.

(ss) Gh. L. Dimitriu, Al. Theodorescu, Gr. Teodorescu, R. C. Benișache, N. N. Papadut.

NOTA. — Speța judecată de Curtea din Constanța, prin decizia de mai sus, este nouă în jurisprudență. Ea nu s'a mai prezentat până acum și, după toate probabilitățile, nu se va mai prezenta nici în viitor, pentru că, de bună seamă, nu se va mai găsi un judecător, care uitând că Dobrogea nu mai este astăzi sub dominația otomană și, în consecință, judecând turcește, fără a constata împăcarea sau neîmpăcarea soților, întrerupe pur și simplu cursul justiției, comițând o adevărată și vădită denegare de dreptate.

Ce s'a întâmplat, în adevăr, în speță? Doi soți, din care unul, bărbatul, făcuse proces de divorț soției sale, *pentru insulte grave și părăsire de domiciliu* (fapt constatat de Curte), sunt chemați înaintea prezidentului, conform art. 221 din codul civil, spre a primi dela acest magistrat sfaturi pe care el ar fi găsit cu cale a le da. Judecătorul care, spre nenorocirea reclamantului, înlocuia pe prezident, îl întreabă despre motivele pentru care cere desfacerea căsătoriei, ca și cum aceste aceste motive n'ar fi fost arătate în reclamație, pe care probabil judecătorul n'o cetise (lenea e cucoană mare!). Reclamantul, care se vede că era un om simplu, nedând niciun răspuns, judecătorul încheie un proces-verbal, prin care declară că nu este loc de a se mai referi cazul tribunalului, conform art. 221 din codul civil. În contra acestei încheieri se face apelul de față, pe care Curtea îl respinge ca inadmisibil în drept.

Credem că Curtea a judecat foarte bine, respin-

gând acest apel; căci, dacă l-ar fi admis, ar fi trebuit să evoace fondul. Or, fondul nu venise înaintea Tribunalului. Curtea ar fi trebuit deci să îndeplinească procedura relativă la împăcarea soților, ceea ce nici într'un caz nu putea să facă, această procedură fiind exclusiv de competența prezidentului sau a judecătorului care-l înlocuește, la care afacerea ar fi trebuit să fie trimeasă din nou.

Soțul a cărui drepturi au fost nesocotite n'are deci decât să introducă o nouă cerere de divorț, întemeiată chiar pe aceleași motive; pentru că după cum, de altfel, o spune și Curtea în motivele sale, nu se poate, în speță, invoca autoritatea lucrului judecat, de oarece, în realitate, nu s'a judecat nimic, judecătorul care a avut cinstea de a înlocui pe prezident, creând numai o jurisprudență care, pentru a fi nouă și îndrăzneată, nu este pentru aceasta mai puțin dăunătoare părților; căci, din cauza ei, ele sufăr un adaos de cheltuieli și o pierdere de timp, pe care nu le plătește nimene.

În orice caz, apelul era inadmisibil în principiu. Chestiunea este foarte simplă și nu merită multă discuție. În adevăr, dacă nici încheierea tribunalului prin care se permite sau se suspendă citarea părților, conform art. 222 din codul civil, nu este, cel puțin după unii, supusă apelului (vezi tom. II al Coment. noastre, pag. 84, text și nota 5), cum ar putea să existe apel în contra încheierii unui judecător, care nu judecă nimic, ci se mărginește numai a comite un exces de putere? Iată pentru ce aprobăm în totul decizia Curței, respingând în același timp jurisprudența nouă care tinde să se formeze la tribunalul din Constanța.

Iași.

D. ALEXANDRESCO

CURTEA DE APEL IAȘI, SECȚIA I

Audiența dela 3 Martie 1923

Președinția d-lui D. VOLANSCHI, Prim-președinte

Deciziunea civilă No. 21

Ordonanțe prezidențiale relative la înscrierea unui privilegiu, conform art. 1782 C. civil. Dreptul de apel la completul tribunalului din care prezidentul face parte. Neaplicarea art. 104 Pr. civ. Aplicarea art. 66 bis Pr. civ.

Ordonanțele prezidențiale date cu ocazia înscrierii unui privilegiu, conform art. 1782 C. civil., nu sunt supuse apelului la Curte, ci la completul tribunalului, din care face parte prezidentul care a dat ordonanța, conform art. 66 bis pr. civ.

Curtea,

Având în vedere apelurile declarate de Aron Schuller și de Banca Marmorosch Blank et Comp. S. A., în contra ordonanței prezidentului Roman No. 47126 din 4 Noembrie 1922 prin care se ordonă a se lua o inscripție ipotecară asupra imobilelor ce Aron Schuller le posedă în com. Dagața jud. Roman și anume: moșie, pădure, fabrică și dependințe până la la concurența sumei de 32.327.281 lei;

Având în vedere că această inscripțiune a fost

ordonată conform cererei administrației financiare București;

Având în vedere că reprezentantul Ministerului de Finanțe a susținut că ordonanța de inscripțiune fiind dată conform art. 66 bis pr. civ. este supusă apelului la tribunal iar nu la Curtea de Apel;

Având în vedere că ordonanța de inscripțiune a fost dată potrivit art. 1782 cod civ.;

Având în vedere că art. 66 bis pr. civ. introdus de legiuitor în 1900, cuprinde două categorii de ordonanțe: ordonanțe date de președinte asupra unei cereri (ordonanțe sur requête), despre care se ocupă primul aliniat, care fiind o dispoziție generală se aplică în toate cazurile când, după legile în vigoare, președintele Tribunalului sau al Curții are dreptul de a încuviința unele acte; și ordonanțele de référé, despre care vorbește aliniatul al doilea; că art. 66 bis al. 5 și 6, stabilește căile de recurs în contra ordonanțelor președintelui, acordând dreptul de apel la tribunal sau Curtea din care face parte prezidentul, precum și dreptul de recurs în termen de 5 zile dela comunicarea ordonanței; că această dispoziție fiind generală se aplică cu necesitate și la încuviințările date potrivit primului aliniat; că, astfel cum este redactat textul nu e posibil de a face distincție după cum susțin apelanții că, dreptul de apel la tribunal privește numai ordonanțele de référé, iar încuviințările date de președinte asupra unei cereri sunt supuse apelului la Curte, conform art. 104 pr. civ.;

Având în vedere că înainte de 1900, era controversată chestiunea dacă cei de al treilea vătămați în drepturile lor aveau vre-o cale de recurs în contra ordonanțelor date de președinte asupra unei cereri; ea, la noi, majoritatea doctrinei și jurisprudența decideau că aceste ordonanțe puteau fi revocate de președinte, iar în caz când președintele refuză revocarea, partea se putea adresa tribunalului care să se pronunțe asupra revocării ordonanței (Chebapei, t. II, p. 174 și urm.);

Având în vedere că legiuitorul din 1900 a consacrat principiul că ordonanțele prezidențiale să fie supuse apelului la tribunal, principiu care e de acord cu doctrina, care se explică sub imperiul vechiului cod de procedură;

Având în vedere că art. 104 pr. civ. reglementează competența tribunalului în materie de jurisdicțiune grațioasă; că hotărârile date de tribunal, în cazurile prevăzute de acest articol, sunt supuse apelului la Curtea de Apel; că această instituție, deosebită de cea stabilită de art. 66 bis pr. civ., care se ocupă de competența prezidentului în materie de jurisdicțiune grațioasă; că, prin urmare, ordonanțele pronunțate conform art. 66 bis al. 1 nu sunt apelabile la Curte, ci la tribunal; aceste ordonanțe neintrând în câmpul de aplicare al art. 104 pr. civ. (Alexandresco, t. X p. 625; același Trib. Juridică No. 30, din 1921, p. 75);

Având în vedere că din faptele expuse rezultând că ordonanța președintelui Trib. Roman neputând fi atacată cu apel la Curte, urmează a se respinge apelurile declarate de Aron Schuller și de către Banca Marmorosch Blank et Co., S. A. în contra acestei ordonanțe.

Pentru aceste motive redactate de d-l Prim-președinte, Curtea respinge ca inadmisibile apelurile, etc.

(ss) D. Volanschi, C. A. Gorgos, N. N. Gane, M. Haralamb.

TRIBUNALUL COMERCIAL ILFOV, SECȚIA I

Audiența dela 20 Martie 1925

Președinția d. lui ȘT. P. MIHĂILEANU, Judecător

Nicu Caridas cu D. Evanghelopol ș. a.

Sentința civilă No. 403

Contestațiune. — Elementele care individualizează o contestațiune. — Motive noi de contestațiune înaintea instanței de apel. — Dacă se poate invoca. — Cauză. — Mijloc de apărare. — Art. 327 al. 2 pr. civ.

Nu se poate invoca înaintea instanței de apel motive de contestațiune care nu au fost invocate înaintea primei instanțe.

S'a ascultat d. avocat Ioanid pentru apelant și d. avocat Mărculescu pentru intimat.

Tribunalul,

Asupra apelului făcut prin petițiunea din 30 August 1924, primită cu adresa No. 16258-924, a judecătoriei ocolului 3 București, înregistrată de acest tribunal la No. 35014-924, de către Nicu Caridas în contra cărții de judecată No. 452-924 a judecătoriei ocolului 3 București, prin care i s'a respins cea nefondată contestațiunea ce a făcut în contra Cărții de judecată cu No. 397-924 a acelei judecătorii;

Având în vedere actele și lucrările din dosar cum și concluziile orale ale părților;

Având în vedere că apelantul cere admiterea apelului și prin consecință admiterea contestațiunii pe următoarele motive :

1) Că intimații nu aveau calitatea de a cere rezilierea contractului întru cât nu sunt ei proprietari;

2) Că chiar dacă ar fi avut calitatea să ceară rezilierea contractului, aceasta nu ar fi putut fi încuviințată, întru cât apelantul și-a plătit chiria, după cum ar reeși din certificatul dela dosar;

3) Că apelantul nu a fost citat pentru termenul când s'a obținut cartea de judecată cu No. 398 din 924 care ordonă evacuarea sa, carte de judecată atacată cu contestațiunea a cărei rezolvare este dedusă înaintea acestei instanțe prin apelul de față.

Considerând că în ce privește primele două motive de contestațiune, întrucât sunt niște motive de fond, bine a hotărât prima instanță că nu pot fi luate în considerațiune, ele neputând fi ridicate pe calea contestațiunii;

În ce privește cel de al treilea motiv de contestațiune :

Având în vedere că din cartea de judecată apelată se constată că apelantul nu a invocat acest motiv de contestațiune înaintea primei instanțe;

Considerând că ceea ce individualizează o acțiune sunt, în afară de părțile în litigiu, obiectul acțiunii, adică ceea ce se cere prin acțiune și cauza acțiunii, adică faptul juridic sau material pe care se sprijină dreptul cerut;

Că într'o contestațiune prin care se tinde la anularea hotărârei pusă în executare, cum este în speță, ceea ce constituie obiectul contestațiunii este anularea hotărârei, iar ceea ce constituie cauza contestațiunii sunt motivele pe care se sprijină contestațiunea, motive prin care se tinde la dobândirea bunului cerut; anularea hotărârei;

Că dacă înaintea primei instanțe se poate modifica cauza unei acțiuni, după cum se pot schimba

și celelalte elemente care constituiesc individualitatea ei, odată însă fixată individualitatea acțiunii în urma modificărilor primite înaintea primei instanțe, ea nu mai poate suferi vre-o modificare în vreunul din elementele care constituiesc individualitatea sa, în instanța de apel, căci prin modificările ce i s'ar aduce găsindu-ne în fața unei noi acțiuni în instanța de apel, am privă pe partea intimată de primul grad de jurisdicțiune, ceea ce nu poate fi îngăduit;

Că de alt fel acest principiu care rezultă din însăși structura anatomică a unei acțiuni, a fost conservat în termeni expresi în art. 327 al. 2 pr. civ. în care se spune în mod categoric că nu se va putea schimba în apel nici cauza nici obiectul pricinii și nici calitatea părților;

Că întrucât, în speță, acest de al treilea motiv de contestațiune nu a fost invocat înaintea primei instanțe, el nu poate fi invocat pentru prima oară în apel, el neconstituind cum susține apelantul contestator, un nou mijloc de apărare, un nou mijloc de susținere a motivelor contestațiunii, adică o probă nouă care, datorită efectului devolutiv al apelului, poate fi invocată în instanța de apel, ci o cauză juridică nouă, un fapt juridic nou prin care se tinde la atingerea scopului urmărit prin contestațiune. : anularea hotărârei pusă în executare;

Că apelul fiind astfel nefondat urmează să fie respins, menținând cartea de judecată apelată;

Pentru aceste motive redactate de d. judecător de ședință Ștefan P. Mihăileanu, respingă apelul. etc.

(ss) Ștefan P. Mihăileanu, Victor Șerbănescu.

SOCIET. ANON. „CARTEA ROMÂNEASCA“

Se aduce la cunoștința publică că societatea noastră fiind reprezentantă exclusivă pentru România a tuturor publicațiilor Societății Națiunilor, doritorii se pot adresa la Librăria „Cartea Românească“ din București, Bulev. Academiei 3, pentru orice publicațiune din cele de mai sus.

Se fac de asemenea și abonamente la publicațiunile periodice.

Cataloage la cerere.

D^{ra} PAULINA

Cunoscuta dactilografă din Palatul de Justiție și a mutat Biroul de scris acte cu Mașina vis-a-vis
Str. Șelari, 13 la parter în curte

A apărut NOUL CODICE DE ȘEDINȚA III, REPERTORIUL GENERAL ȘI ALFABETIC de legislație, doctrină și jurisprudență. Legile speciale, Noua Constituție, Legea jud. de ocoale 1922-1925, adnotat și comentat de *Corneliu Botez*, Consilier la Inalta Curte de Casație. Un vol. 768 pag. pe hârtie velină, prețul 250 lei. Se pot servi la cerere.

Rugăm stăruitor pe d-nii abonați din provincie a nu mai aștepta alte invitațiuni, cari sunt costisitoare, sau sosirea în localitate a încasatorilor, și a bine-voi să trimită achitarea abonamentului prin mandat postal, direct la Ad-ția revistei *Jurisprudența Generală*, București, str. Artei 5, notând pe ecolorul mandatului, pentru abonamentul datorat partida No.